

ЗВЕРНЕННЯ

до Голови Комітету Верховної Ради України
з питань науки і освіти Володимира Полохала,
Міністра юстиції України Миколи Оніщука

26 травня 2008 р.

Ми, представники керівних органів творчих спілок України за участю зацікавлених громадських та державних організацій, а також засобів масової інформації, провели обговорення питання про стан охорони авторського права і суміжних прав в Україні та державного управління в цій сфері.

Відзначаємо, що в Україні тотально порушуються авторське право і суміжні права, система державного управління в цій сфері є неефективною.

Розуміючи всі проблеми, які сьогодні доводиться долати нашому суспільству, ми не можемо замовчувати випадки, коли навіть державні організації порушують авторське право або коли в державі не забезпечується належним чином охорона цього права, як того вимагає законодавство, Конституція України.

Так, рік у рік, у Законі України про Державний бюджет України не передбачається виплата винагороди авторам, виконавцям, виробникам фонограм державними телерадіокомпаніями, які навіть не сплачують авторську винагороду з комерційних надходжень за розміщення реклами.

Основну увагу на нараді було приділено аналізу восьмирічної діяльності системи державного управління у сфері авторського права і суміжних прав, до якої входять Міністерство освіти і науки України, Державний департамент інтелектуальної власності (далі – Департамент) та підпорядковані Департаменту державні підприємства «Українське агентство з авторських і суміжних прав», «Інтелзахист».

Учасники обговорення висловили спільну точку зору, що зазначена державна система не виправдала жодних сподівань творчої громадськості, завівши проблеми охорони авторського права в глухий кут.

Продекларований шість років тому намір Департаменту співпрацювати з творчими спілками через Консультативну раду не було реалізовано. Департамент не лише не звернувся жодного разу до творчих спілок, але й не задовольнив клопотання з болючих проблем Національної спілки кінематографістів, Об'єднання громадських організацій «Всеукраїнське агентство авторів», створеного за участю творчих спілок з метою сприяння колективному управлінню правами авторів у відповідності до Указу Президента України від 2001 р. № 940, Національної всеукраїнської музичної спілки, Національної спілки театральних діячів. Національної спілки композиторів, Спілки виробників відеограм та фонограм. Ми або не отримували відповідей від Міністерства та Департаменту, або відповіді були формальними.

Проте час показав, що всі проблеми, які порушувалися у наших зверненнях та не вирішувалися, стали кризовими.

Так, у рішенні парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування» (21 березня 2007 р.) відзначалися недоліки у діяльності організацій колективного управління, що мають здійснювати збір, розподіл та виплату авторської винагороди, відсутність ефективного державного контролю у цій сфері.

Однак і до цього часу вказана проблема залишилася невирішеною - в Україні збирається лише 27 млн. грн. винагороди. Ця сума є меншою, ніж збирається у Литві з населенням 3,4 млн. За оцінками Рахункової палати України, в Україні має збиратися щорічно біля 1 млрд. грн. винагороди авторів, виконавців, виробників фонограм, виробників відеограм.

Законодавство України у сфері авторського права і суміжних прав не приведено у відповідність до Цивільного кодексу України, що мало бути зроблено ще до 2004 р., та законодавства Європейського Союзу.

Значною мірою обминає законні інтереси авторів аудіовізуальних та інших творів, виконавців, виробників фонограм та відеограм рекордингова діяльність, що включає тиражування та продаж аудіо-, відеопродукції, комп'ютерних ігор тощо, обсяг обороту якої постійно зростає і, вже сьогодні, становить більше дев'ятисот млн. грн. на рік. Крім того, в цій сфері порушуються й державні інтереси щодо несплати податків з авторської винагороди та при здійсненні вказаної підприємницької діяльності.

Державна інспекція з питань інтелектуальної власності, що є підрозділом Департаменту та зобов'язана відстежувати порушення авторського права, суміжних прав, за нашими даними, жодного разу не здійснила перевірки хоча б однієї рекордингової компанії. В Україні таких компаній близько 400.

І це при тому, що на поліграфічних вкладках компакт-дисків часто розміщено викривлену інформацію щодо майнових прав на твори, виконання та фонограми. У більшості випадків, рекордингові компанії незаконно зазначають себе як особу, якій належать такі майнові права. Оскільки згодом продані компакт-диски потрапляють до підприємств телерадіомовлення, громадського харчування, торгівлі, транспорту тощо і там використовуються, вказані підприємства при сплаті авторської винагороди надають організаціям колективного управління викривлену інформацію для розподілу винагороди. Наслідок цього - значна частина зібраної організаціями колективного управління винагороди потрапляє неналежним особам - рекординговим компаніям.

Звертаємо увагу, що загальний обсяг публічного ринку як у всьому світі, так і в Україні стрімко зростає і вже сьогодні значно перевищує обсяг рекордингового ринку.

Оскільки збір винагороди з публічного ринку здійснюється, насамперед, через організації колективного управління, вважаємо грубим порушенням законодавства взяття Департаментом інтелектуальної власності на облік організацій колективного управління, утворених рекординговими компаніями, та наділення цих організацій колективного управління додатковими повноваженнями за статтями 42, 43 Закону України «Про авторське право і суміжні права», що дає цим організація значні переваги перед іншими організаціями колективного управління.

Також вважаємо неприпустимим практику підприємницьких організацій колективного управління не брати з користувачів звітів за використані твори, виконання, фонограми, відеограми, що дає їм можливість розподіляти левову частину зібраної винагороди між своїми членами, чисельність яких не перевищує 15 осіб. Для прикладу, у аналогічній вітчизняній громадській організації колективного управління зібрану винагороду розподілено більше, ніж на 8 000 осіб – українських та закордонних авторів, виконавців, виробників фонограм, виробників відеограм, що відповідає вимогам законодавства та світовій практиці. Але саме цю організацію колективного управління Департамент намагається усунути від процесу збору, розподілу та виплати винагороди, хоча вона є єдиною організацією колективного управління, яку за останні 8 років було перевірено Департаментом, Державною податковою адміністрацією, органами внутрішніх справ. При цьому, недоліків у діяльності не було виявлено. Інші ж організації колективного управління не пройшли комплексної перевірки жодного разу.

Таким чином бездіяльність Департаменту призвела до негативних наслідків стосовно збору, розподілу та виплати авторської винагороди, спричинила становлення в Україні рекордингового ринку, який значною мірою порушує авторське право і суміжні права, що, у свою чергу, істотно гальмує становлення всієї національної індустрії культури.

Потерпає не лише кінематограф або музична галузь. Не збирається винагорода за репрографічне відтворення творів літератури та образотворчих, фотографічних творів, за право слідування; в належному обсязі не сплачуються відрахування підприємствами, що випускають або імпортують чисті лазерні носії тощо.

Членів творчих спілок України обурює такий факт, що в державному підприємстві «Українське агентство з авторських і суміжних прав» зникає у 2007 р. більше 12 млн. грн. винагороди, яку, в порушення законодавства, не було розподілено між авторами та замість цього покладено на депозит до банку «Європейський банк розвитку та заощаджень», відносно якого через кілька місяців після цього було розпочато процедуру ліквідації. При цьому, цей факт приховувався керівництвом Департаменту та про нього стало відомо з інших джерел.

Ми також не розуміємо, на яких підставах державне підприємство «Інтелзахист» видає контрольні марки на записи радянського періоду з фондів

Національної радіокомпанії України, хоча це, фактично, заборонено з кінця 2003 р. рішенням Київського господарського суду другої інстанції, на що неодноразово зверталася увага цього підприємства та Департаменту.

Той факт, що Міносвіти і науки України разом з Департаментом не лише не забезпечили дієвої реалізації норм авторського права і суміжних прав, але й виявили неспроможність контролювати діяльність власних підприємств, є свідченням системної кризи державного управління у сфері авторського права і суміжних прав, що вимагає термінових змін.

У зв'язку з зазначеним представники творчих спілок України звертаються з таким:

1. Висловлюємо недовіру керівництву Державного департаменту інтелектуальної власності, державного підприємства «Українське агентство з авторських і суміжних прав», державного підприємства «Інтелзахист» у зв'язку з нестворенням в Україні ефективної системи збору, розподілу та виплат винагороди авторам, виконавцям, виробникам фонограм, виробникам відеограм, недостатнім контролем за дотриманням авторського права і суміжних прав при видачі контрольних марок для примірників фонограм та відеограм.

2. Наполягаємо на створенні Верховною Радою України слідчої комісії з перевірки державної системи охорони авторського права і суміжних прав, а також збору і цільового використання винагороди авторів, виконавців, виробників фонограм, виробників відеограм, що збирається ДП «Українське агентство з авторських і суміжних прав», іншими організаціями колективного управління, які знаходяться на обліку в Державному департаменті інтелектуальної власності.

3. Підтримуємо дії Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та вимагаємо від Кабінету Міністрів України утворити центральний орган виконавчої влади з питань правової охорони авторського права, суміжних прав та промислової власності.

4. Підтримуємо проект Закону України «Про колективне управління правами на твори, виконання, фонограми, відеограми» від 07 травня 2008 р. № 2451 та просимо Верховну Раду України прискорити його прийняття.

5. Просимо Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти утворити робочу групу за участю представників творчих спілок з підготовки змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права», що передбачали б приведення цього Закону у відповідність до Цивільного кодексу України, законодавства Європейського Союзу, враховували досвід законодавчого врегулювання у сфері авторського права і суміжних прав європейських країн.

6. Наполягаємо на внесенні Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України змін до Закону України "Про Державний бюджет України на

2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України", передбачивши видатки на сплату винагороди авторам, виконавцям, виробникам фонограм, виробникам відеограм державними телерадіокомпаніями та іншими відповідними організаціями. Передбачити вказані видатки в Законі України «Про Державний бюджет України на 2009 рік».

Звернення направлено до Президента України Віктора Ющенка, Прем'єр – міністра України Юлії Тимошенко, Голови Верховної Ради України Арсенія Яценюка.

Голова Національної спілки кінематографістів України

Б.І. Савченко

Заступник голови Національної спілки художників України

І.М. Волощук

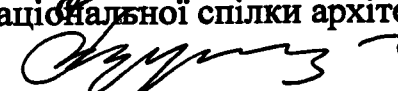
Голова об'єднання громадської організації «Всеукраїнське агентство авторів»

О. Й. Злотник

Перший заступник голови Національної всеукраїнської музичної спілки

П.В. Заїка

Віце-президент Національної спілки архітекторів України

Ю. Ф. Худяков

Заступник голови Національної спілки театральних діячів України

Є. Т. Колганов

Секретар правління Національної Спілки композиторів України

І. І. Тараненко

Голова Спілки звукорежисерів України

В. О. Різник

Голова Спілки дизайнерів України

В. М. Євсєєнко

Голова Спілки фотохудожників України

М. М. Іващенко

Директор центру інтелектуальної власності та передачі технологій
Національна академія наук України

Ю.М. Капіца

Директор Науково-дослідного центру судової експертизи з питань
інтелектуальної власності. Міністерство юстиції України

П.П. Крайнев

Заступник голови об'єднання драматургів Національної спілки письменників
України

В.В. Неволов